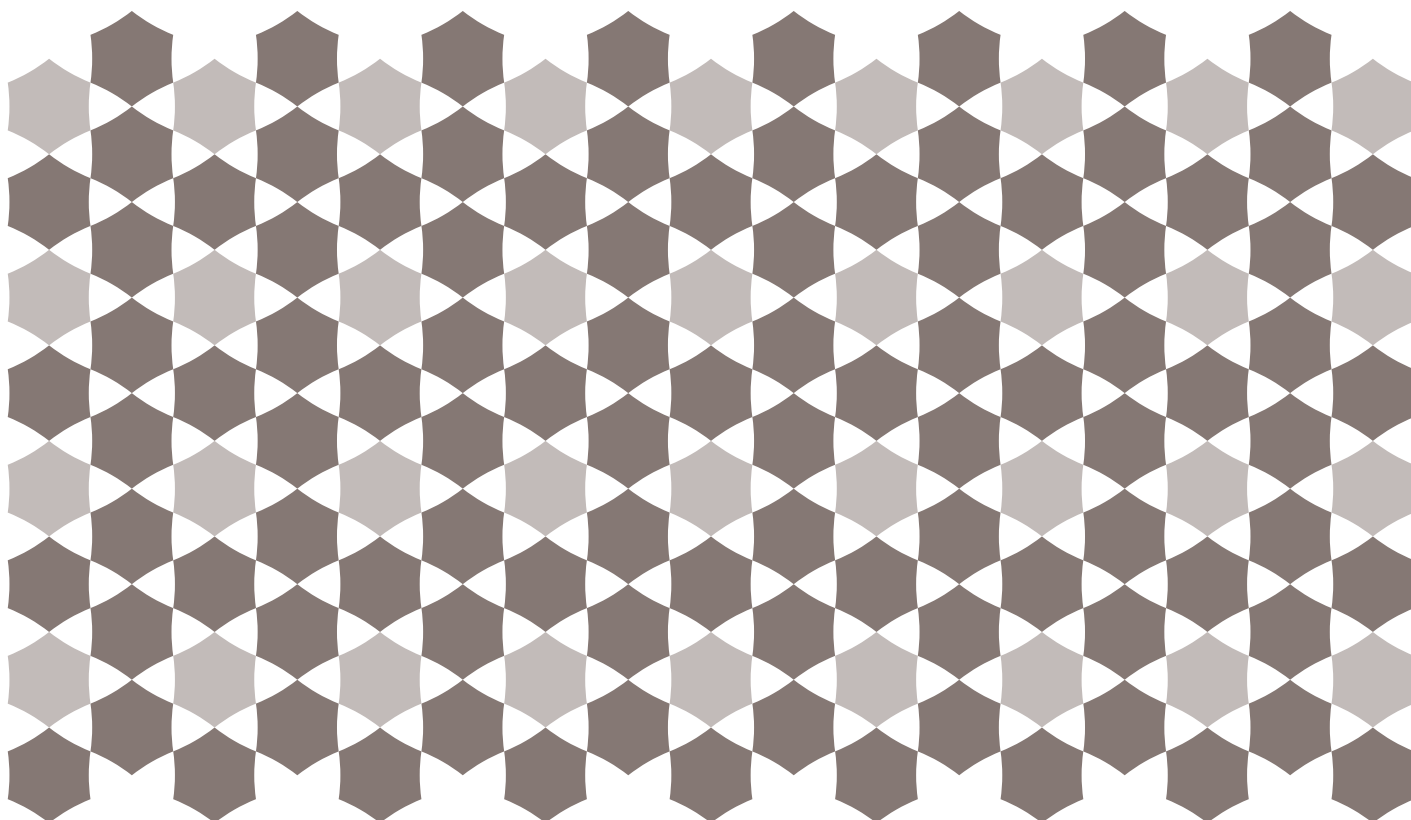

Vägledning för omprövning av beslut inom kvalitetssäkring av högre utbildning

Vägledning för omprövning av beslut inom kvalitetssäkring av högre utbildning

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2017

Projektledare: Susanna Lindenskoug

Grafisk form: Consid Communication

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Bakgrund	4
Kvalitetssäkrade processer innan beslut.....	5
Omprövning av beslut	6
Hanteringen av en begäran om omprövning	7
Förutsättningar	7
En särskild expertgrupp.....	7
Expertgruppens arbete.....	8
Den fortsatta hanteringen	8
Underrättelse till lärosätet.....	9

Bakgrund

I de principer för kvalitetssäkring som har utarbetats inom Bolognaprocessen ingår att processerna ska vara rättssäkra, förutsägbara och transparenta. Av standard 2.7 i *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG) framgår att processer för klagomål och överklaganden ska vara en tydligt definierad del av den externa kvalitetssäkringens processer, och att dessa ska vara kommunicerade till lärosätena. I denna vägledning redovisar Universitetskanslersämbetet (UKÄ) de förutsättningar och processer som gäller då ett lärosäte begär omprövning av ämbetets beslut inom kvalitetssäkring av högre utbildning. Inledningsvis redogör UKÄ även för ämbetets processer för att kvalitetssäkra underlagen innan ett beslut om utvärdering eller examenstillståndsprövning är fattat, och innan en eventuell omprövning kan vara aktuell.

Kvalitetssäkrade processer innan beslut

I de granskningar och utvärderingar som UKÄ genomför inför ett beslut finns rutiner för att kvalitetssäkra processerna under utvärderingarnas gång. Lärosätena anmodas till exempel både att nominera bedömare och sakkunniga samt yttra sig över bedömargruppens sammansättning.

I bedömningsprocessen går bedömargruppen i ett tidigt skede systematiskt igenom hela underlaget och tar ställning till om någon komplettering behöver begäras in från lärosätet. Kompletteringar begärs vanligtvis in om det finns brister i själva underlaget, till exempel om vissa grundläggande dokument saknas eller om det föreligger oklarheter som kräver mer utförliga skriftliga förtydliganden, som de sakkunniga behöver få ta del av innan intervjuerna genomförs.

Intervjuerna som också är en del av gransknings-/utvärderingsprocessen syftar till att komplettera ansökan eller självvärderingen och rätta ut eventuella frågetecken. Syftet med intervjuerna är därmed också att ge lärosätet chansen att förtydliga delar av innehållet i ansökan eller självvärderingen. Intervjuer hålls med de företrädare för lärosätet som lärosätet självt har utsett, samt med studenter eller doktorander. De företrädare för lärosätet som deltar vid intervjutillfället förväntas kunna bidra till att reda ut eventuella oklarheter i ansökan eller självvärderingen och besvara de frågor bedömargruppen ställer.

Innan UKÄ fattar beslut i ett gransknings-/utvärderingsärende skickas bedömargruppens preliminära yttrande på delning till lärosätet. Lärosätet ges i samband med det också möjlighet att kontrollera innehållet i yttrandet och korrigera faktafel och rätta till eventuella missförstånd. Därefter fattar UKÄ:s generaldirektör beslut i ärendet.

Omprövning av beslut

Av 27 § förvaltningslagen (1986:223) framgår bland annat följande. Finner en myndighet att ett beslut, som den har meddelat som första instans, är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska myndigheten ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

UKÄ konstaterar mot denna bakgrund att det finns möjlighet för samtliga lärosäten att begära omprövning av de beslut som generaldirektören fattar med anledning av UKÄ:s granskningar (se vidare Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, rapport 2016:15). UKÄ kan ompröva beslut inom samtliga fyra komponenter i ämbetets kvalitetssäkringssystem.

Även enskilda utbildningsanordnare kan begära omprövning av de beslut som UKÄ har fattat inom kvalitetssäkringssystemet, till exempel ämbetets beslut att ifrågasätta utbildningsanordnarens examenstillstånd. När det gäller ärenden enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina är det dock regeringen som fattar beslut. Om UKÄ har lämnat ett yttrande till regeringen eller begärt att regeringen ska återkalla ett examenstillstånd för en enskild utbildningsanordnare enligt denna lag bör därför lärosätet framföra eventuella invändningar mot ämbetets ställningstagande till Regeringskansliet.

Hanteringen av en begäran om omprövning

Förutsättningar

UKÄ tar ställning till en begäran om omprövning utifrån bestämmelserna i 27 § förvaltningslagen. Det innebär bland annat att en eventuell ändring av beslutet ska kunna ske snabbt och enkelt. UKÄ:s beredningsprocess vid en begäran om omprövning är därför mer begränsad jämfört med den omfattande granskningsprocess som föregick ämbetets ursprungliga beslut. Någon helt ny granskningsprocess genomförs alltså inte vid en begäran om omprövning. UKÄ:s målsättning är att en begäran om omprövning ska behandlas inom tre månader från att begäran kom in till ämbetet.

En särskild expertgrupp

För beredningen av omprövningsärenden utser UKÄ en särskild nationell expertgrupp med uppgift att granska det tidigare ärendet hos ämbetet. Syftet med expertgruppens granskning är att undersöka om det förekommit brister i den tidigare granskningsprocessen (det vill säga den granskningsprocess som föregick det ifrågasatta beslutet), till exempel att processen inte genomfördes enligt UKÄ:s vägledning. Om expertgruppen finner att det förekommit brister gör gruppen också en bedömning av om bristerna kan ha påverkat resultatet (utgången) av den tidigare granskningsprocessen. Expertgruppen gör inga egna bedömningar av sakfrågor utan gruppens granskning avser endast den tidigare processen.

De personer som ingår i den nationella expertgruppen har alla stor erfarenhet inom högskolesektorn. De urvalskriterierna som används för expertgruppens medlemmar är att de har god kännedom om det svenska högskolesystemet och utvärderings- eller annan granskningserfarenhet. Den nationella expertgruppen arbetar oberoende av den tidigare granskningsprocessen vid UKÄ. Medlemmar av expertgruppen får därför inte ha deltagit i arbetet inför det beslut som omprövningen gäller, till exempel som medlem i bedömargruppen. Medlemmar i expertgruppen bör heller inte vara medlem i en rådgivande grupp eller referensgrupp vid UKÄ. För expertgruppens medlemmar tillämpas i övrigt UKÄ:s riktlinjer för hantering av jäv. Det lärosäte som har begärt omprövning kommer att ha möjlighet att lämna synpunkter på expertgruppens sammansättning ur jävssynpunkt.

Den nationella expertgruppen består av tre ledamöter samt tre ersättare för ledamöterna. UKÄ utser en ledamot till ordförande och en ledamot till vice ordförande i expertgruppen. Mandatperioden för expertgruppen är två år med möjlighet till förlängning. Omröstningsreglerna i 18 § förvaltningslagen tillämpas vid expertgruppens beslut.

Expertgruppens arbete

Den nationella expertgruppens granskning sker med utgångspunkt från den begäran om omprövning som lärosätet har gett in till UKÄ. Om expertgruppen anser att lärosätets begäran behöver förtydligas i något avseende kommer lärosätet att få möjlighet att komplettera begäran inom två veckor. Expertgruppen kan vid behov intervjua företrädare för lärosätet eller begära in annat kompletterande underlag.

Expertgruppen redovisar sin granskning i ett yttrande till generaldirektören. I yttrandet redovisar expertgruppen sin bedömning om det förekommit brister i den tidigare granskningsprocessen. Expertgruppen redovisar i så fall även sin bedömning om eventuella brister kan ha påverkat resultatet av den tidigare granskningsprocessen. Om expertgruppen inte funnit några brister i den tidigare granskningsprocessen redovisas istället detta i yttrandet.

Expertgruppens arbete stöds av utredare från UKÄ:s utvärderingsavdelning. Utredarna har inte deltagit i beredningen av det beslut som lärosätet har ifrågasatt. En jurist från UKÄ:s juridiska avdelning bistår expertgruppen vid behov.

Den fortsatta hanteringen

Den nationella expertgruppens yttrande ligger till grund för UKÄ:s bedömning av den fortsatta hanteringen av lärosätets begäran om omprövning.

Om UKÄ utifrån expertgruppens yttrande bedömer att det inte har förekommit några brister som kan ha påverkat resultatet av den tidigare granskningsprocessen kan ämbetet komma att ta ställning till lärosätets begäran, det vill säga fatta slutligt beslut, utifrån befintligt underlag. UKÄ tar i så fall även ställning till de övriga invändningar som lärosätet kan ha framfört mot ämbetets tidigare beslut.

Om UKÄ utifrån expertgruppens yttrande bedömer att det har förekommit brister som kan ha påverkat resultatet av den tidigare granskningsprocessen vidtar ämbetet lämpliga åtgärder för att avhjälpa bristerna. Ämbetet kan besluta att hela eller delar av den ursprungliga bedömargruppen ska kallas samman för en förnyad prövning av sakfrågan. Bedömargruppen avger i så fall ett kompletterande yttrande utifrån vad som framkommit i omprövningsärendet. Någon helt ny granskningsprocess genomförs alltså inte av bedömargruppen. Bedömargruppens kompletterande yttrande och övrig utredning ligger sedan till grund för det slutliga beslut som UKÄ fattar med anledning av lärosätets begäran om omprövning.

Underrättelse till lärosätet

Lärosätet kommer att informeras om den nationella expertgruppens yttrande samt ges möjlighet att lämna synpunkter på yttrandet.

Om UKÄ beslutar att inhämta ett kompletterande yttrande från den tidigare bedömaregruppen kommer ämbetet att informera lärosätet om åtgärden. Lärosätet kommer i så fall även att få del av bedömaregruppens kompletterande yttrande och ges möjlighet att lämna synpunkter.

Lärosätet underrättas alltid om UKÄ:s slutliga beslut med anledning av begäran om omprövning.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

